

מדינת ישראל
הכנסת

ש.ל.

פרושו קול מס. 22

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה
ביום ג', א' בתמוז תשל"ב - 24.6.52, בשעה
9.10.

נוכח:

א. אלטמן - היו"ד
א. ברמן
א. הכרמלי
ב. הראל
ס. כפרית
ד. נצר

סדר-היום:

(א) סיום וסיכום הדיון בסאלת המעברות;
(ב) שונוות.

אני פותח את הישיבה.

היו"ד א. אלטמן:

בישיבה האחרונה בסמוך הצעות מענינות
בקשר עם הדיון לבעיית המעברות. היו עוד חברים שביקשו את רשות
הדיבור, אך הפסקנו. לסכם עקב החוק לפקודת הסמים המסוכנים.
לכן, החלטנו להקדיש את הישיבה הזו להמסך הסיכום בסאלת המעברות.

א. ברמן: אני רואה את ענין המעברות כענין חסור מאד.
לדעתי, עלינו ללחוץ בסאלה זו, כי איננו
סומים שהמסלה תקציב למסדה זו מבלי כל לחץ מצדנו. דרוס תקציב
לחיסול האהלים ולבניית צריפונים.

איננו רוצה לדבר על ההפגנות שהיו ועל
התנהגות המססדה במקרה זה, אך לצערנו, זוהי המציאות המרה ביותר.

אף הטבוע דברתי עם ד"ר טנה, ממחלקת הקליטה
ל המוכנות, ואמר כי איחור של כל טבוע נוסף ייראה בכחינת פסע.
לכן אני אוסר, יפה סעה אחת קודם להחלפת האהלים מאמר מאוחד יותר.
כידוע, יסנה אפסרות טכנית לבניית הצריפונים, אולם אנסי המוכנות
מתקטים בביצוע העבודה מחוסר תקציב. לפיכך הייתי אוסר, כי המססלה חייבת
לגייס את התקציב הדרוס, ובלי לחץ מצדנו - המססלה לא תעסה ולא כלום.

א. ברטן:

אני מציע: (א) שהוועדה תדרוש דיון
לחוף במליאת הכנסת בקשר עם המעברות.
להעמיד, בראש וראשונה, את בעיית חיטול האהלים, ואח"כ - חיטול הפחונים
והבדונים. (ב) שהוועדה תחליט כי היא דורשת מהמטלה הקציב, ושתעמידו
למטרת חיטול האהלים תוך סבוע ימים.

ב. הרמל:

בענין המעברות אני רואה סורה של פרובלימות:
כגון: סיכון, בריאות, חיבון, טעם.

את האהל אני מחשיב ככל סיכון ארעי,
לא גרוע מכדון, ובמקרים מסויימים, כמו: חום, קור, הוא אפילו טוב
יותר מפחון.

לדעתי, גם בסנה שעברה נעשתה טגיאנה בזה
שהטאידו מספחות רבות עם ילדים באהלים, כאשר ניתן סיכון לאלפי עולים.
לא נתנו את דעתם שיש לתת זכות עדיפות, בראש וראשונה, למספחות עם
תינוקות וילדים.

ראיתי סוגים טובים של סיכון, והתדסטתי
במיוחד כאשר מצאתי תינוקות בפחונים. אני חושב שהוועדה צריכה לסגור
דרך מחייבת לילדים לא ייטארו באהלים ובסאר הסיכונים הארעיים. הייתי
אוסר שבאהלים יטכנו אנשים מבוגרים.

זאת ועוד, הייתי סובע את הקמת בדונים ופחונים
נוסטים. לדעתי, חבל על כל פרוטה המתבזבזת עבור סיכונים ארעיים כגון
אלה. בזמנו, כאשר היה לחץ על חיטול האהלים, החליטו להחליטם בבדונים
ובפחונים. אני אוסר כי אני בגד החלפת אהלים בפחונים ובבדונים, אך
אני בעד החלפתם בצריפונים.

בבעיית הסיכון, אני רואה דבר נוסף.
שאלת הסיכון כרוכה גם בשאלת הסטח בו נמצא הסיכון, שאלת הביוט ועוד.
אך אם הסיכון היה במקום טופוגראפי פחאים, אין כל ספק שלא היינו
נתקלים בקטיים כאשר נתקלנו עד כה. ולטעם כך הייתי מותח ביקורת על
מקומות טופוגרפיים טובים של כל המעברות.

סבורני, שעלינו להטיג תקציב עבור כל
הדברים הקטורים בסניטציה במעברות, בכבישים, בטיים וכו'.

א. הרמל:

הגיעה אלינו עליה הסוביית הנתרנה
לפסיכוזה. אנו חייבים להקל על מצב רוחו
של העולה. אני יודע כי ישנו הלך-רוח כזה להגיע לידי החלטה לחיטול
האהלים, וחושבני כי טוב לעשות את החיטול בחדש תמוז כאשר בחדש
שבט. לדעתי, חיטול זה הוא ענין אנוסי ועלינו לעשות מאמץ שהאהלים
יחלפו בצריפונים לפני בוא החורף.

ב. לדעתי, המצב הסניטרי במעברות לקוי;
אף התייעול והסניטציה לקויים. עלינו לגלות את דעתנו בסטח זה. יתר
הדברים שאינם בתפקידיהם הרגילים של המסדרים הסוביים, היינו חיבון,
בריאות ועוד, אלה הם עניינים שאנו נצטרך לספל בהם. אולם הייתי מציע
שלא להכנס לעצבנות, אלא נתבע, נטביר כי בהפגנות לא יועילו דברים.

ט. כפרית:

בדברי הקודמים אמרתי שאנו איננו
צריכים, כנציגי ציבור, כחברי-כנסת לסגור מסלחת, אלא לבקש, כפי
שביקשנו את סר הבריאות לסגור אינפורמציה בכנסת על הנעשה בסטח הבריאות,
או כפי שעשה זאת סר החקלאות כאשר ליבר על הפרודסנות, כן הצעתי, סוביא
לציבור אינפורמציה מפורטת מעל במת הכנסת, על המצב במעברות.

ש.ל.

ש. כפריה:

בקשר לכרוננים והפחוננים, שמענו מספרים, אך הם אינם אקטואליים. התכנית לחסל 15,000 אהלים, איננה אומרת להעביר את כל 250,000 משפחות הגרות בשיכוננים ארעיים לצריפוננים, כי לשם כך יהיה צורך בתקציב של עשרות אלפי לירות וארי. אנו יודעים כי מצב התקציב הוא בכל דע.

לפיכך אני אומרת, כי אנו צריכים להביע את דעתנו בפני ועדת הכספים או מסרד הסעד, כי יש לתת תוספת כספית בטיפול ובסעד לעולה.

תפקידנו הוא לסכם בכל הבעיות הללו, ביחוד לאחר סדאינו ושמענו על הנעשה במעברות. לכן אני אומרת שעלינו לבקש להביא אינפורמציה על הנעשה במעברות עכשיו.

כי
אסר להפגנות שהיו: אמנם ידוע לגו/חיי המעברה אינם קלים. אולם, ברצוני לציין עובדה כי העולים מחלסה הפגינו בפעם הזו. כמוכן שאיננו יכולים לקבל את הקו שהם דורשים אותו. ידוע לנו כי בחלסה הוקמו שיכוננים נהדרים לעולים, ותמצאו שם רק מספר קטן של פחוננים, אך העולים שם נמצאים כמצב של נדידה.

עקב חוסר בעבודה שם.

א. ברטן:

בקשר להפגנות,

קיימים שם תנאים אובייקטיביים. אני חושבת שאנו צריכים להיות זהירים מאד כלפי ההפגנות. ועלינו לגנות הפגנות כאלה, כי המפגינים הפגינו לאחר שהוסתו.

ש. כפריה:

ברצוני לסכם ולומר, כי אנו צריכים לדרוס מהכנסת תאריך מסויים לחיסול האהלים ולהחלפתם בצריפוננים.

ביסיבה הקודמת הבעתי את מסקנותי. אך כעת ברצוני להוסיף עליהן:

ד. נצר:

בדרך כלל, עבודת הוועדה אינה ידועה ואינה מתפרסמת באופן מפורט בין חברי הכנסת. ולכן אני מציעה, להדפיס את מסקנותי בענין המעברות ולהניחן על שולחן הכנסת, על מנת שכל חבר כנסת יקראן, ובאם ימצא לנחוץ, יוכל להעלותן לדיון בכנסת.

בעקבות הסקירות שנשמעו כאן, הצעתי את אסר הצעתי בענין השיכוננים. אח" הצעתי בענין המוניציפליזציה, כלומר, הקמת רשויות מקומיות גם בשיכוננים ארעיים ולהפכם לגוף צבורי וכו'.

בעקבות דבריו של חבר הכנסת ברמן, חוסבני שעלינו, כחברי ועדת השירותים, להגיב על ההפגנות המוצדקות והבלתי מוצדקות. אני מסכימה שהחיים במעברות אינם נוחים ביותר, ואפילו אפסר לומר שהם קשים, אך בהפגנות אף פעם אי-אפסר למצוא פתרון. מוטב שלא תתקיימנה הפגנות כי אין לדעת כיצד הן מסתיימות.

ידוע לנו על מאות בתים שהוקמו בגליל, ע"י קיבוץ אילון, עבור העולים, אך הם עומדים ריקים, ויש לנו איסורים על כך.

ייתכן שבגלל החסור בעבודה שם.

ב. הראל:

7. נצ"ר:

יש די עבודה, ולכולם. העבודה היא עבודה חקלאית עם מסקי-עזר וכו'.

ועתה ברצוני להגיב על דבריו של חבר הכנסת ברמן ולומר, כי גם אני גרתי וחייתי באהל עם תיבוק, ולגמרי לא באותם התנאים כפי שהיים כעת העולים. לאורך כל חוף הירקון ורח' בן-יהודה היו אהלים. וידוע לכם מה קשה האקלים בזמן החורף באיזור זה. ובכן, מה הלחץ? גם אנו גרנו באהלים.

שוועדת הטיירות

אני מסכמת: לאחר ביטול את הצעדים הדרושים בענין המעברות, מסיקה שיש להחליף, באופן הדחוף ביותר, את האהלים בצריפונים, ולהעביר, בראש וראשונה, את המספחות עם הילדים. את המספחות שלנו אני מציעה להניח על שולחן חברי הכנסת.

הינ"ר א. אלטמן:

גם אני רוצה לומר כמה דברים בקשר עם הדיון הזה. קודם כל, קיימת עובדה, וזה בהתאם למה שנאמר ע"י נציגי מחלקת הקליטה של הסוכנות, שקיימות מעברות בצורה של מחנות, אשר יוסביתן סוגים כיום 250,000 נפש. כמו"כ צוינה העובדה, כי במצאים באהלים 45,000 נפש, וכי ישנה תכנית לחסל אהלים אלה עד בו החורף.

בהמשך הדיון התעוררה הבעיה, שיש לחסל לא רק את האהלים, אלא גם את הפחונים והבדונים. אם כן, הבעיה העומדת בפנינו, והנראית לנו כדחופה ביותר, היא כי יש להחליף את האהלים בצריפונים עוד לפני בוא החורף. כן הוצע שאת מסקנותינו נניח על שולחן הכנסת.

לדעתי, לטובת הענין טוב יהיה אם הכנסת תדון בענין המעברות בחדשי יוני-יולי מאשר בחדשי נובמבר-דצמבר, כפי שקרה בסנה שעברה. חוסבני, שדיון זה יהיה למועיל ויעיל יותר אם בודן בו היום ולא מחר.

כמו-כן אני חושב, כי חוץ מהבעיה הזו הלוואת עלינו כל כך, אנו צריכים לדון בשאלה הזו בכללה, טעום שקיימת לא רק בעיית האהלים והחלפתם, אלא - אם אינני טועה, אחד החברים דיבר בישיבה האחרונה על תכנית חיסול האהלים בכלל - לחסל את כל פרטת המעברות ולקבוע תקופה חדשה.

ישנה ענין בעיה אחת, שלדעתי, לא נתנו לה תשומת לב מספקת עד עתה, והיא שאלת פיזור העולים. אינני חושב שריכוז עולים בנקודות סוגות הנו טוב מכל הבחינות. כי העובדה שאנו מרכזים את העולים סבלי לערבבם עם האוכלוסיה הכללית מביאה לידי כך שהם מתאגדים ביניהם ויוצרים בעיות סוגות וקשות. נדמה לי שהעולים היו מרגישים ועצמם טוב יותר אם היו מקימים מעבדה בקרבת ישוב ותיק, כי אם המעברה מרוחקת מישוב הם מתאספים ונהפכים לאגודה מקצועית של בצרכים ותבענים. טעום כך אני חושב שיש לתת דעתנו על בעיה זו.

כמו-כן שמענו פה לא פעם, כמעט מאז קיימת הוועדה הזו בכנסת הסניה, כי להבטל המוסל על המסודים המטפלים בעולים הוא עצום ונתקלים הם בקשיים עצומים טעום שהסכומים העומדים לרשותם הנם קטנים מאוד. לדעתי, לא ייתכן מצב כזה. יש למצוא פתרון לשאלה זו. לא ייתכן שיקימו סגנון לעזרה סוציאלית בכל הארץ, ושעזרה זו צריכה להקיף 20,000 משפחות, בו בזמן שלנו נאמר שעומד לרשות מטרד המער רק 120,000 ל"י לחודש. כמוכן, שבטכום זה אי-אפשר לפתור את הבעיה. גם לפני שנה אי-אפשר היה לפתור בעיה זו בטכום כזה, והסנה - על אחת כמה וכמה אי-אפשר.

היו"ר א. אלטמן:

בקשר להזנת ילדים: שמענו כי מטפלים ב-100,000 ילדים באיזור צורה שהיא. אולם, למעשה, בהתאם לסכום העומד לרשות מחלקה זו למטרה זו, הוא קטן מאד ובקושי הוא מחזיק סליט מספר זה של ילדים. גם פה, לדעתי, לא יתכן להסטיך כך. אחת מסתים, או שייבתנו האמצעים הדרושים עבור הזנת 100,000 ילדים, או - לאו. דבר זה פוגע במאמץ, והוא נראה כבלתי-רציני ופוגע. טאלה זו צריכה לבוא על פתרונה, וצריך להתאים את הפעולה.

ברצוני לעבור לטאלה אחרת אשר אני חושב כי עלינו להתעניין בה. הבינותי מהדו"ח שנמסר ע"י נציגי מחלקת הקליטה, וגם מהדברים שנשמעו בטטחים אחרים בעזרה הסוציאלית, כי המדובר הוא על תכנית סטטית, כביכול. אינני חושב שזה צריך להיות כך, כי עתה אנו עומדים בפני עליה מצומצמת. סבורני שהעליה לא צריכה להיות מצומצמת ואסור לנו שתהיה מצומצמת לאור המקרים הקורים עכשיו בצפון אפריקה. גורל היהודים שם הוא בכל רע, ואנו עלולים לעמוד מחר טוב בפני עליה גדולה. היום זה בטוניס, מחר - מי יודע היכן. אנו עומדים לפני מתיחות גדולה מאד בעולם כולו. כל יום, כל חודש עלול ליפול דבר. אנו צריכים לחשוב על בעיה זו לא רק מבחינת סטטית, כי יש לנו כיום כמות מסויימת של בדוניים, פחוניים, טעברות וכו', אלא אנו צריכים לחשוב על דברים דינמיים; צריכה לבוא עליה גדולה, ותבוא.

אנו צריכים לחסל את פרוטת המעברות ולהפכם לחלק נורמלי של האוכלוסיה בלי בעיות מיוחדות. וכאן יורטה נא לי להביע טענה - אעפ"י שאני יודע שיש כאן חברים שלא יסכימו לה - אני טוען לגבי מה שהיה בעבר, לגבי מה שיהיה בעתיד, ואף לגבי ההווה. - לדעתי, אנו יכולנו לעשות רבות למען חיסול בעיית המעברות, אילמלא המצב הכלכלי בו טרויה הארץ. במלים אחרות, אילו המטסלה והגורמים הציבוריים היו יכולים לרכז את האמצעים רק על הבראת הקטור של העליה החדשה, בלי ספק היינו יכולים להתקדם הרבה יותר מאשר התקדמנו עד כה. הצדה היא שבאותם האמצעים הציבוריים טטטמסים בכדי לקיים לא רק את 250,000 נפטרות אלה, אלא לקיים 1,500,000 נפס. לדעתי, אם המטסלה היתה מחייבת מדיניות של חופט פעולה בארץ, כי אז ודאי ובודאי היתה טורידה את המעטסה והדאגה שלה כלפי העולים, והם היו טטילא נוסלים את היזמה לידיהם.

האמצעים הכספיים אשר היו נרשות המטסלה, לא איפטרנו ואף לא יאפטרנו גם בעתיד לטפל בכל הבעיות הללו. אני אומד, טאחת הדרכים לחיסול הפרטה הזו לגבי העתיד, דורטת סיקולים רבים בכל הפוליטיקה הכלכלית. הטאלה היא לא רק דאגת הסיכון לעולים, אלא גם העסקתם ומציאת מקורות עבודה בטבילים.

היו סספר הצעות שהוצעו ע"י חברים.

- (א) את הסיכום טנקבל פה נביא לידיעת הכנסת.
- ובקשר לכך היו טמלי הצעות: (1) להדפיס את הסיכום ולהניחו על טולחן הכנסת;
- (2) להביא בעיה זו לדיון בכנסת. כלומד, טאחד הטדים הנוגע בדבר, יביא סקירה, או טודעת הסירותים תדרוט דיון בכנסת.

בקשר עם המסקנות, יטנו דבר אחר שהוא טוטכס וטעליו אין חולקים, והוא להעמיד, נראט וראטונה, את הטאלה טל החלפת האהלים בצריפונים לפני בוא החודף, ולעטות כל הדרוט בכדי טדבר זה ינוצע.

נרטה, איפוא, טדיון בכנסת יכול להעמיד את הבעיה ואת הלחץ על כל אותם הגורמים הקטורים בכך.

היתה הצעה נוספת - לתת זכות עדיפות למטפחות עם ילדים לעבור לגור בצריפונים.

ט.ל.

היו"ר א. אלטמן:
שאלת הטייטנים היא שאלה חשובה מאד. לדעתי, יש לדאוג גם בשאלות הסניטציה, אנו צריכים לקבוע מסקנות בקשר לשאלות אלו לפני העתיד.

ח. בן-אשר:
מבחינה טעמית, נראה לי טוב יהיה אם יו"ר הוועדה יכין טיוטא של מסקנות, ובישיבה הבאה נתקן לפי דאות עינינו.

(ב) בענין הטייטנים, אני חושב שכדאי שהוועדה תפנה את תשומת לב משרד העבודה בזה שיהיה תיאום בין משרד העבודה לבין מחלקת הקליטה של הסוכנות.

ב. הראל:
ענין המעברות הוא ענין של קבע, וזה לא רק למסך טנה או שנתיים. כי אם תהיה עליה נוספת, אזי המעברות תהיינה כעין מעבר עד אשר יסוכנו העולים. לפיכך חושבני שהמעברות תיטארנה מסך תקופה ארוכה, ולכן אנו מחוייבים לדאוג ולהתענין בסטח הבריאות, הסעד וכו' במעברות. אני נותן חסיבות רבה לענין זה.

אני מציע לארגן ביקור נוסף במחנות ובמעברות, ולהיכנס לכל השאלות הקשורות לפעולות תיאום וכו'. ובקשר לסיכום המסקנות, אני מציע שהיו"ר עם כמה חברים ינסחו אותן.

ד. נצר:
אני מציעה שהיו"ר וחבר הכנסת בן-אשר יסבו וירכזו את המסקנות שהוטסעו כאן סביב לנוטא העקרי ט"ו טנה דיבר עליו, ולקבוע ישיבה לסחר בטעה 11,00, על מנת לאסר את הסיכום, ואח"כ להניחו על שולחן הכנסת.

היו"ר א. אלטמן:
השאלה היא לא יורק סה שנחליט, אלא כיצד להביא את מסקנותינו לסדר-יומה של הכנסת.

ד. נצר:
עדיין לא היה פרצונט כזה סוועדה תביא מסה לדיחן בכנסת, ואינני יודעת אם קיימת פרוצדורה כזו.

היו"ר א. אלטמן:
אנו מעוניינים שהענין יובא לדיון בכנסת. וצריך לברר סהי הפרוצדורה, אם הוועדה יכולה להביא או סחסר הנוגע בדבר יביא שאלה זו בצורת סקירה.

למבוע ישיבה סחר, בטעה 12.00, כדי לסמוע את המסקנות.

ה ו ח ל ט

היו"ר א. אלטמן:
ביחס לסיור סנקבע על-ידינו לעכו, לא אורגן עדיין, ולכן נבטלו לעת-עתה.

לארגן סיור במעברות אשר בירוסלים ביום ב' הבא, בטעות הנוקרה.

ה ו ח ל ט

הישיבה נבעלה בטעה 10.45.